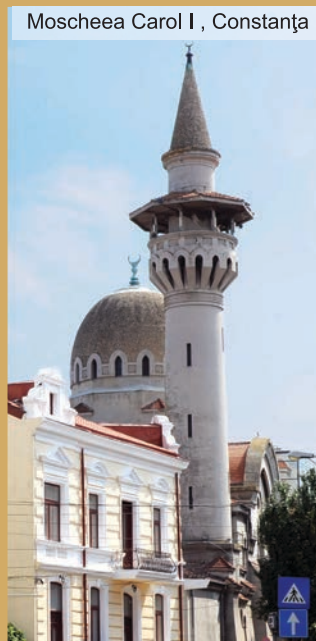

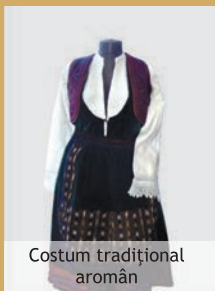
Biserica Catolică "Sf. Anton" - Interior

Fetiță în costum tradițional lipovenesc

Moscheea Carol I, Constanța

Costum tradițional aromân

Fete îmbrăcate în costum tradițional turcesc

“ITINERARIILE ȘI EVENIMENTELE INEDITE ÎN DOBROGEA”

Diversitatea etnică specifică județului Constanța, obiceiuri și tradiții-Turism Cultural

DIVERSITATEA ETNICĂ SPECIFICĂ JUDEȚULUI CONSTANȚA, OBICEIURI ȘI TRADIȚII - TURISM CULTURAL -

INTRODUCERE

Județul Constanța, tărâmul binecuvântat dintre Dunăre și Marea Neagră, cu un potențial economic ce îl așează printre primele județe ale țării, se bucură și de o diversitate de tradiții istorice și culturale pe care i le conferă numărul important de minorități etnice sau naționale care îmbogățesc civilizația românească în ansamblul său. Aceste etnii sunt rezultatul unei istorii de peste 2000 de ani și al complexității fenomenelor de cultură și civilizație care le-au adus să trăiască împreună. Minoritățile etnice se bucură în România de astăzi de drepturi și libertăți care le-au permis să-și conserve și să promoveze specificul etnic-cultural, iar Constituția României le oferă minorităților un statut juridic la standardele prevăzute de convențiile internaționale, fiind respectat totodată crezul religios al tuturor cetățenilor ei și libertatea de expresie religioasă.

În județul Constanța, conform datelor preliminare ale recensământului populației din anul 2011 (publicate de Institutul Național de Statistică) trăiesc un număr de 19.499 turci, 17.620 tătari, 2.897 ruși-lipoveni, 110 germani, 3.448 romi, alături de alte naționalități (greci, aromâni, bulgari, italieni, armeni).

Fiecare dintre aceste etnii și-au păstrat identitatea culturală, tradițiile și obiceiurile și aducând în același timp poporului român propria contribuție la dezvoltarea vieții economico-sociale în general.

Broșura de față tratează aspecte legate de istoria, tradițiile, religia, cultura etniilor din județul Constanța cu precădere a : turcilor, tătarilor, grecilor, rușilor lipoveni, aromânilor, bulgarilor, germanilor, italienilor, armenilor și rromilor. Sunt prezentate pe scurt elemente de istorie, port tradițional, religie, așezăminte de cult, personalități reprezentative, activități artistice, ansambluri, calendarul obiceiurilor și tradițiilor populare specifice și gastronomie specifică.

Orașul Constanța - Vedere aeriană

COMUNITATEA TURCĂ

Scurt istoric

Comunitatea turcă din România și mai ales din Dobrogea are o vechime de peste șapte secole, prima consemnare documentară a prezenței unor turci preotomani datând din anul 1264 d.Hr. În acel an, în urma unor atacuri mongole asupra Imperiului selgiucid, sultanul Izzeddin Keykavuz al II-lea s-a retras cu trupele sale din Anatolia spre Gurile Dunării. După ce au traversat Bosforul și au trecut în Balcani, s-au așezat pe un teritoriu pe care l-au numit Babadag (tatăl munților), după numele liderului musulman Sari Saltuk Baba care a avut un rol important în islamizarea popoarelor turanice de la Marea Neagră până în Caucaz. Liderul musulman a decedat în această localitate în 1304, iar în memoria sa a fost construit un mauzoleu.

Colonizarea intensivă a regiunii are loc după bătălia de la Varna (1444), după care Dobrogea rămâne otomană până la pacea de la Berlin (1878). În secolul al XVII-lea aproape toate satele, târgurile și orașele din Dobrogea aveau nume turcești, iar turcii erau în număr mare. Educația și instrucția aveau mai mult un caracter religios, școlile găsimu-se pe lângă lăcașurile de cult (geamii). În anul 1900, în Dobrogea existau 195 de geamii, 166 în județul Constanța și 29 de geamii în județul Tulcea din care au rămas doar 72.

În perioada interbelică a avut loc o dezvoltare a intelectualității turcești. În vremea aceea au apărut reviste și ziare în limba turcă osmană și apoi bilingve.

O contribuție semnificativă în dezvoltarea identității culturale și spirituale turcești au avut-o așa-numitele *wakîfuri*, fundații neguvernamentale, confesional-islamice, non-profit. Cele mai cunoscute au fost *wakîful* de Mangalia înființat de principesa Esmahan (1590) și cel de Babadag înființat de Gazi Ali Pașă (1610).

Perioada 1945-1990 a fost o perioadă în care intelectualitatea turcă a migrat în Turcia, iar școala în limba turcă a funcționat până în 1954 după care s-a suspendat. După anul 1990, turcii s-au organizat formând Uniunea Democrată Turcă din România (UDTR), al cărei principal obiectiv este să revigoreze și să transmită valorile culturale și tradiționale ale etnicilor turci.

Minaret- Moscheea Carol I , Constanța

Din datele recensământului din 2002 reiese că majoritatea etnicilor turci locuiesc în județul Constanța (localitățile Medgidia, Mangalia, Eforie Nord, Techirghiol, Adamclisi, Agigea, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Ostrov, Poarta Albă, Ion Corvin, Topraisar), restul locuind în Tulcea (Babadag, Isaccea, Măcin, Ciucurova, Casimcea), București, Călărași și Brăila.

Costume tradiționale

Principalele piese de costum pentru femei sunt:

1. fistan
2. kaftan
3. işlenmiş gömlek (rochii, cămăși brodate pentru sărbători)
4. fes, voal, cember
5. şalvari
6. ilicul brodat.

Fete îmbrăcate în costum tradițional turcesc

Costumul bărbătesc este sobru, de culoare albastru închis, cu broderie neagră. O notă mai veselă aduce în acest port brâul roșu și fesul de aceeași culoare.

Costum tradițional bărbătesc

Religia

Islamul este o religie avraamică, monoteistă. Sensul cuvântului Islam este pace și credință în Alah. Credința în Unicitatea lui Allah este semn al inteligenței și al împlinirii musulmanului. Practica Islamului este legată de stabilirea populației turco-tătare în Dobrogea și în unele localități de-a lungul Dunării. Până în 1877, geamiile și tekke-urile (un fel de mănăstiri) erau pentru dobrogenii musulmani centrul activității lor nu doar religioase, ci și spirituale. În geamie se învăța scrisul și socotitul, se realiza cunoașterea și interpretarea Coranului, familiarizarea cu alte cunoștințe necesare traiului zilnic (igienă, grădinărit, cultivarea plantelor, creșterea animalelor etc.), geamiile suplinind astfel lipsa unor școli în anumite localități dobrogene. Geamiile reprezintă locul de rugă, de reculegere și speranță, locul întâlnirii cu Allah, Unicul și Atotputernicul, Domnul Lumilor, locul consolidării relației cu musulmanul de alături și centrul vieții. În județul Constanța geamiile datează din deceniile VI și VII ale sec. al XIX-lea. Acestea se află la Constanța (șapte geamii), Medgidia, Mangalia, Techirghiol, Agigea, Amzacea, Cernavodă, Hârșova, Valu lui Traian, Eforie Nord, Năvodari.

Sărbători ale turcilor și tătarilor din România

Unele din sărbătorile importante de peste an ale turcilor și tătarilor din Constanța și implicit, din România, sunt :

1. Sărbătoarea Kurban Bayram (sărbătoarea sacrificiului) - sărbătoare religioasă anuală care exprimă supunerea și adorația față de Allah Atotputernicul și Milostivul. După rugăciunea de Bayram care se face în moschei și geamii și după ce bărbații trec pe la casele celor decedați peste an și aici citesc din Sfântul Coran, urmează patru zile de bucurie și destindere. Masa cu mâncăruri tradiționale, vizitele la rude și prieteni consolidează spiritual familia și comunitatea.

2. Sărbătoarea Ramazan Bayram (sărbătoarea postului, a dulciurilor) - a doua sărbătoare religioasă importantă a culturii musulman. Este un prilej de întărire a comunității turce, o sărbătoare a bucuriei și împăcării, a curățeniei spirituale, a credinței și a venerării lui Allah.

Moscheea Carol I , Constanța

3. Sărbătoarea Hâdârlez - sărbătoare culturală, câmpenească, etno-culturală și religioasă care are loc în fiecare an pe 6 mai. Are sensul de "Paștele Blajinilor" în tradiția creștină. În această zi se vizitează mormintele celor dragi sau ale sfinților. Se fac pomeni, se ajută orfanii, văduvele, nevoiașii. De asemenea, toți musulmanii se întâlnesc pe malul râurilor, în poienițe, unde petrec, cântă și dansează.

4. Sărbătoarea Nevruz - o sărbătoare a primăverii, a renașterii naturii care se sărbătorește începând cu 21 martie. Nevruzul simbolizează chemarea la viață, renașterea străbunilor, înălțarea către soare. Cu ocazia acestei sărbători, ritualul religios este urmat de jocuri, cântece, dansuri populare, au loc lupte cu săbii, lupte libere, trântă, întreceri hipice etc. Se consumă produse tradiționale.

5. Ziua independenței și sărbătoarea copilului (23 aprilie)- este o sărbătoare a Republicii Turcia pătrunsă și la turcii dobrogeni, la turcii din România. Această zi este marcată de manifestări cultural-artistice, instructive, educative și recreative, de concursuri de poezie, dansuri tradiționale și moderne, parade ale portului popular, degustări de produse culinare turcești etc.

6. Ziua Republicii Turcia (29 octombrie) - sărbătorită prin simpozioane, vernisaje, spectacole folclorice, întreceri sportive.

7. Ziua învățătorului (24 noiembrie) - exprimă solidaritatea și respectul față de educatori, învățători, profesori, față de toți cei care au avut un rol în educația și instrucția tinerei generații.

Personalități ale comunității turce

- ▶ Prof. univ. Dr. Ibram Nuredin, filosof, sociolog, om de cultură, cadru universitar, autor a numeroase cărți de specialitate și cursuri universitare, membru marcant al comunității tătară și turcă;
- ▶ Mustafa Ali Mehmet - cercetător științific, autor al volumului „Istoria Turcilor”;
- ▶ Agiemin Baubec - profesor universitar în cadrul Universității din București și autorul Dicționarului Turc - Român, Român - Turc și al „Gramaticii Limbii Turce”;
- ▶ Mehmet Ali Ekrem, istoric, printre altele, autorul lucrării cu titlul *Din istoria turcilor dobrogeni*, apărută în anul 1994 la editura Kriterion;
- ▶ Mictat Ahmet Gârlan, doctor în psihologie, cercetător științific, autorul *Cronologiei minorității turce (1989-2009)*;
- ▶ Osman Negeat, muftiul cultului musulman din România;
- ▶ Ing. agronom Mujdaba Fikret, personalitate de renume mondial în tehnologia vinului care a publicat 11 studii științifice, 120 de comunicări, două cărți de enologie, fiind și coautor la mai multe tratate de specialitate;
- ▶ Mehmet Naci Önal, autorul lucrării cu titlul *Din folclorul turcilor dobrogeni*, apărută la Editura Kriterion, București anul 1997;
- ▶ Hamdi Cerchez, actor;
- ▶ Emin Emel, autoare a unor volume de versuri în limba turcă (inclusiv poezii pentru copii).

Activități artistice

Unul din evenimentele anuale ale comunității turcești din județul Constanța este Festivalul Culturii, Sportului și Tineretului în cadrul căruia, pe lângă întreceri de fotbal, tenis de masă, bowling, biliard, sunt organizate un târg de artizanat și produse culinare turcești și tătărești, un spectacol folcloric, lupte tătărești, expoziții de lucrări de ceramică și picturi aparținând artiștilor turci și români. Festivalul este organizat în luna mai a fiecărui an.

Un alt eveniment al comunității turcești din județul Constanța este Festivalul Internațional Interetnic pentru preșcolari „Armonii dobrogene” care s-a bucurat de participare din Bursa (Turcia), Karjali (Bulgaria), Brăila (România) și din comuna Ghindărești, de la grădinițe și școli din Mangalia, Cobadin, Medgidia și Independența, precum și de la unități școlare din municipiul Constanța.

Alte acțiuni derulate de Uniunea Democrată Turcă (înființată în 21 decembrie 1993), prin comisia sa de cultură:

- ▶ Săptămâna diversității - ianuarie 2007
- ▶ Festivalul Internațional „Primăvara Comunitară” - martie 2007, 2008, 2009, 2010 - care are la bază sărbătoarea Nevruz, sărbătoare de primăvară cu corespondențe și la alte comunități
- ▶ Hârșova - veche cetate otomană - mai 2007, 2008, 2009, 2010
- ▶ Zilele Cumpenei - iunie 2007, 2008, 2009, 2010
- ▶ Festivalul Internațional Yenifoca - august 2007
- ▶ Simpozion Internațional „Mărturii ale culturii turce pe pământul României” - septembrie 2007, 2008
- ▶ Zilele Sari Saltuk Dede: cu această ocazie unui număr de 800 de credincioși musulmani li se oferă ocazia de a face un pelerinaj la mausoleul lui Sari Saltuk Dedeși mormântul lui Koyun Baba, două personalități marcante ale civilizației turce din Dobrogea
- ▶ Ziua Victoriei în Republica Turcia - 30 August
- ▶ Ziua minorităților naționale din România - 18 decembrie 1992
- ▶ Ziua mamei - sărbătorită în a doua duminică a lunii mai
- ▶ Festivalul de artă culinară - ajuns la cea de-a VI-a ediție; desfășurat până acum în localitățile: Tulcea, Fântâna Mare, Techirghiol, Cobadin, Constanța, Măcin
- ▶ Simpozionul : *Femeia turcă din balcani* organizat din doi în doi ani de către Comisia de femei a U.D.T.R. la care participă delegate din Turcia, Bulgaria, Cipru de Nord, Macedonia.

Deși înființat în anul 2011, o prezență cu o implicare constantă în viața comunității turce este Centrul cultural turc „Yunus Emre” din Constanța care desfășoară activități de promovare a limbii turce, a istoriei, artelor și culturii turce desfășurând numeroase activități în acest sens, precum: zilele culturii turce, reuniuni ale scriitorilor, simpozioane pe diverse teme, lansări de carte, cursuri de limba turcă, dansuri turcești etc.

Ansamluri folclorice

În cadrul comisiei de cultură a Uniunii Democrate Turce din România își desfășoară activitatea mai multe grupuri folclorice și anume: Delikanlılar (ansamblu de dans folcloric), Fidanlar (Mlădițe), Mehtap (grup coral), Tuna (grup de dans folcloric tradițional din Tulcea), Kaynanalar (grup vocal din orașul Tulcea), Sureya (Techirghiol), Kardelen (grup de dans folcloric tradițional din Cumpăna), Genç Umutlar (grup de dans folcloric tradițional cu copii din Cobadin), Gökkuşagi (grup vocal din Cobadin), Filizler (grup de dans folcloric tradițional din Medgidia). Toate aceste ansamluri de dans și grupuri vocale s-au remarcat la festivaluri naționale și internaționale, precum Proetnica, un festival interetnic desfășurat la Sighișoara și multe altele.

COMUNITATEA TĂTARĂ

Scurt istoric

Tătarii - comunitatea de cetățeni români ce trăiesc pe teritoriul României de opt secole - au propria identitate etno - lingvistică, religioasă și culturală pe care au păstrat-o, au exprimat-o, au dezvoltat-o.

Una din primele mențiuni ale prezenței tătare în Dobrogea o găsim într-un document ce datează din vremea sultanului Mohamed al II-lea și se referă la epoca lui Gînghiz Han (n.1229) când șefului militar tătar Ebruz-ata i-a fost dăruit un domeniu din zonă.

Tătarii - grupul nogaic și grupul crimeean - s-au așezat pe litoralul Mării Negre și în inima Dobrogei până de-a lungul Dunării. Ei au ocupat bazinul râului Casimcea până la capul Midia, toată regiunea văii Karasu până la Cara-Harman (azi Vadu) și se ocupau cu agricultura, creșterea cailor, cărăușia, comerțul.

În județul Constanța tătarii s-au așezat compact în satele Caramurat (M.Kogălniceanu), Șiriu, Calfa (Viroaga), Cobadin, Hasancea (Valu lui Traian), Gargalîk (Corbu), Omurșă (Valea Seacă), Nazarcea, Murfatlar, Palazu Mare, Ghelingic (Mireasa), Techirghiol, Lazu, Bulbul (Ciocârlia), Endek Karakoy (Valea Dacilor), Korceșme (Țepeș Vodă), Azaplăr (Tătaru), Enghez (Scărișoreanu), Aliman, Bairamdede (Independența) și desigur în Constanța, Medgidia, Mangalia.

Din anul 1990, etnia tătară din Constanța este organizată în Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România, Filialala Constanța, al cărei principal obiectiv este să revigoreze și să transmită valorile culturale și tradiționale ale etnicilor tătari.

Costume tradiționale

Costumul de fată este alcătuit din șase piese după cum urmează:

Rochie albă sau roșie din mătase cu guler tunică încheiat cu 3 nasturi mici, cu mânecă lungă cu terminație din dantelă;

Peste rochie se pune caftan din catifea albastră cu motive populare autentice tătărăști, despicate la mâneci, caftanul se pune deasupra rochiei;

Brăul este din catifea roșie sau galbenă lucrat manual cu motive tradiționale, care se prinde peste caftan;

Manșetele sunt lucrate manual cu paiete, mărgelile și broderii specifice care se prind peste mâneca rochiei;

Tichia este confecționată din catifea de culoare roșie sau albastră, împodobită cu bănuși galbeni, peste tichie fiind prinsă marama din mătase albă;

Dansatoarele sunt încălțate cu pantofi negrii din piele cu talpa flexibilă pentru că dansurile tătărăști se execută pe vârfurile picioarelor, iar în față sunt prinse cu o baretă.

Costum tradițional de fată

Costumul de băiat este alcătuit tot din șase piese , după cum urmează:

Cămașa albă din mătase cu guler tunică și mâneca lungă, lucrat la gât și la manșete cu paiete multicolore;

Vestă din stofă albastră lucrată cu motive tradiționale în forme geometrice;

Pantaloni din stofă albastră;

Brâu roșu din catifea;

Căciula de astrakhan neagră specifică popoarelor turcice;

Cizme lungi din piele neagră, cu talpa flexibilă.

Religia

Religia Comunității tătare este monoteistă, islamică, iar cele mai importante așezăminte de cult din Constanța sunt:

MOSCHEEA CAROL I

- cel mai important edificiu al cultului musulman din Constanța, construit în 1910 pe locul unei geamii mai vechi din 1822, ridicată în cinstea sultanului Mahomed al II-lea. Minaretul înalt de 47 m, ce poartă în vârf semiluna, simbolul Islamului, este construit în stil maur, în timp ce restul clădirii și cupola prezintă o îmbinare între stilul egipteano-bizantin și elemente arhitecturale românești. Printre obiectele sale de valoare se numără un imens cover persan (490 kg), donație a Turciei, unul dintre cele mai mari din întreaga Europă. Moscheea Carol I este inclusă în "Lista monumentelor istorice 2004" la grupa A valoare națională.

Moscheea Carol I, Constanța

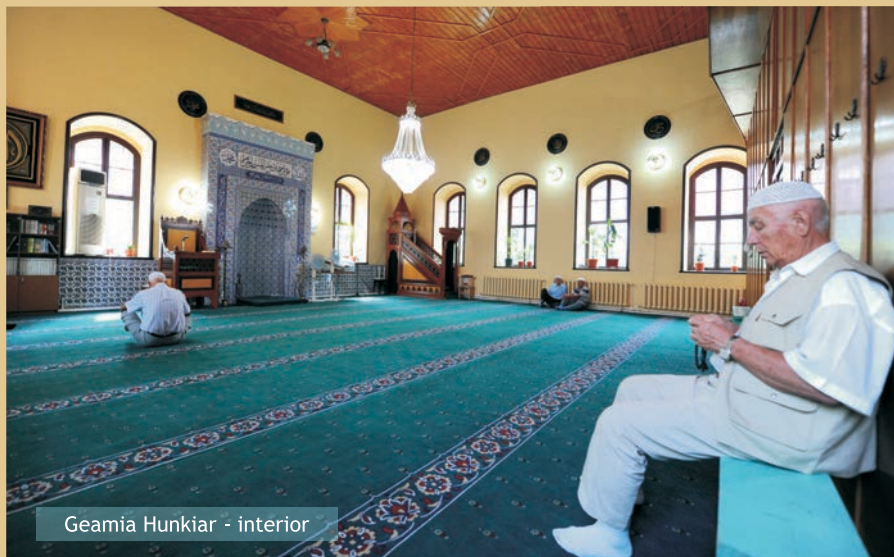
Moscheea Carol I -interior , Constanța

Geamia Hunkiar

GEAMIA HUNKIAR

Construită de Sultanul Abdulaziz și dată în folosință în anul 1869, este poziționată în zona centrală a vechiului oraș Constanța. Construcția este făcută din piatră cioplită de meșterii pietrari turci. Este inclusă în "Lista monumentelor istorice 2004" la grupa A valoare națională.

Geamia Hunkiar - interior

MOSCHEEA ESMAHAN SULTAN, MANGALIA

Construită în anul 1575 de fiica sultanului Selim al II-lea (1566-1574), care era soția lui Sokollu Mehmed Pașa, vizirul tatălui său. Geamia este înconjurată de un cimitir musulman, la fel de valoros prin vechimea sa, atât din punct de vedere cultural, cât și spiritual, ce conține morminte vechi de peste 300 de ani. La construcția moscheii s-a folosit piatră luată din zidurile cetății Callatis. Fântâna rituală, aflată în curtea geamiei, a fost construită cu piatră provenită dintr-un vechi mormânt roman. Moscheea este inclusă în "Lista monumentelor istorice 2004" la grupa A valoare națională.

Moscheea Esmahan Sultan, Mangalia

Personalități reprezentative ale comunității tătare

Mehmet Niyazi (1878 - 1931)

✓ poetul național al tătarilor, publicist, pedagog, exponent proeminent al spiritualității și naționalității tătarilor dobrogeni;

Negip Hagi Fazâl (1906 - 1948)

✓ poet, dramaturg și luptător pentru drepturile omului;

Vani Mehmet Yurtsever (1909 - 1995)

✓ învățător, dramaturg, culegător de folclor, publicist, traducător, poet, luptător pentru cauza tătarilor crimeeni;

Ziyaeddin Hagi Ahmet Ismail (1912 - 1996)

✓ inginer în construcții (din 1950), dramaturg, absolvent al Seminarului Musulman din Medgidia, pasionat de folclorul literar și muzical al tătarilor;

Selim Abdulachim (1886 - 1943)

✓ primul deputat de Constanța, de naționalitate tătară și totodată primul avocat român de origine tătară, licențiat al Facultății de Drept din București, cel care a pus la Constanța, în 1929, bazele Fondului Cultural Musulman „Selim Abdulachim” cu statut de Asociație, înființată pentru a ajuta elevii musulmani săraci din școlile secundare și superioare românești,

✓ președinte al Comunității Musulmane din orașul Constanța și membru fondator al Asociației Absolvenților Seminarului Musulman din Dobrogea, constituită în 1911;

Aii Osman Bekmambet (1912 -)

✓ învățător, hoga, erou anticomunist tătar, activist social, promotor al cauzei tătarilor crimeeni refugiați în România, arestat în 1952, condamnat politic la muncă silnică pe viață și eliberat în 1964; cetățean de onoare al orașului Murfatlar unde a fost imam.

Dintre personalitățile de ieri și de azi ale etniei tătare mai amintim pe filologii Nedret și Mamut Enver, Nevzat Yusuf Sarigol, Agiemin Baubec, Ibrahim Neriman, Acmola Giiner, Necibe Sucuri, istoricii Kemal Karpat, Mehmet Ablay (1923 - 1999), Mehmet Aii Ekrem, Tahsin Gemil, Sali Negeat, fost președinte al UDTTMR și fost deputat UDTTMR în Parlamentul României, Ibram Nuredin, istoric și filozof al culturii, deputatul Amet Aledin, muzicologul Kiyemet Memet, fizicianul Musa Geavit (1937 - 2008), poezii Agi Amet Gemal (1943 - 2005), Cidem Narcis Brâșlașu și alți intelectuali din domeniul educației, industriei, finanțelor, medicinei etc.

Activități artistice susținute de ansamblurile comunității tătare

Ansamblurile comunității tătare din județul Constanța au participat la diverse evenimente atât din România, cât și de pe plan internațional:

- ▶ „Great Anatolian Meeting of the World Cultures and Youth” mai 2010, Ankara, Turcia (participarea ansamblurilor de dansuri populare Yildizlar (*Stelele*) din Mihail Kogălniceanu);
- ▶ Festivalul „Muzici și Tradiții în Cişmigiu” ediția a IV-a iunie 2010, București;
- ▶ Festivalul „Săptămâna filmului interetnic” ediția a V-a, iulie 2010, Tulcea
- ▶ Festivalul Internațional al Cântecului Dansului și Portului Popular Turco-Tătar ediția a XV-a, 20 septembrie 2010, Constanța;

Mai jos sunt prezentate denumirile ansamblurilor comunității tătare din județul Constanța, precum și evenimentele la care acestea au participat:

Kastel (Castelu)

- ▶ Festivalul Internațional al Cântecului, Dansului și Portului Popular Turco-Tătar
- ▶ Festivalul de la Gokceada Turcia
- ▶ Zilele Comunei Castelu
- ▶ Ziua etniei tătare din România Castelu jud. Constanța
- ▶ Ziua etniei tătare din România Tulcea, jud. Tulcea
- ▶ Spectacol de caritate, Valu lui Traian jud. Constanța
- ▶ Fii satului, Cufărul bunicii, tradiții și obiceiuri interetnice.

Kanara Ovidiu

- ▶ Festivalul Anadolu Genclik Bayram Ankara Turcia "Tepreş"
- ▶ Vetovo Bulgaria
- ▶ Bistrița Năsăud Festivalul Fingsfent

Ucansu Valu lui Traian

- ▶ Nawrez Bayram Constanța
- ▶ Festivalul Internațional al Portului Dansului și Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ Tradiții de muncă și artă la tătari, Valu Traian
- ▶ Ziua Tătarilor, Valu Traian
- ▶ Sărbătoarea tineretului și sportului Constanța - Mamaia

Karasu Medgidia

- ▶ Festivalul de folclor din Balcani Kirjali
- ▶ Concurs de dansuri folclorice Ineghiol - Turcia
- ▶ Muzeul satului - București
- ▶ Festivalul Internațional al Portului, Dansului și Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ Seminar „Tinerii Tătari în căutarea identității”
- ▶ Lupte tătarești internaționale participanți din: România, Turcia, Ucraina, Bulgaria.

Koz Moşaklar Cobadin

- ▶ Festivalul Şuberekului : Cobadin, jud. Constanța
- ▶ Tabără interetnică Băile Herculane, jud. Caraş Severin
- ▶ Festivalul Portului, Dansului, Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ Festivalul Nunţilor Balcanice - Podari, jud. Dolj

Canlar Cobadin

- ▶ Festivalul Şuberekului - Cobadin, jud.Constanţa
- ▶ Festivalul de dansuri folclorice -Yalova, Turcia
- ▶ Tabăra interetnică Băile Herculane, jud. Caraş Severin - prezentare de dansuri tătăreşti
- ▶ Festivalul Internaţional al Portului, Dansului şi Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ Festivalul Nunţilor Balcanice Podari, jud.Dolj
- ▶ Spectacol pentru copii cu ocazia sărbătoririi zilei de Moş Nicolae - Cobadin, jud.Constanţa
- ▶ Festivalul "Hitit Festivali" Corum - Turcia

Cansu Techirghiol

- ▶ Festivalul Primăverii Valandovo, Macedonia
- ▶ Festivalul multietnic Bran - România
- ▶ Festivalul de folclor - Baia Mare, România
- ▶ Festivalul Internaţional de Dansuri Populare Akciakocea(Akcakoca) -Turcia

Mini Karadeniz Constanţa

- ▶ Ziua comunei Castelu
- ▶ Festivalul Internaţional al Cântecului, Dansului şi Portului Turco-Tătar
- ▶ Festivalul „Kobete ului”
- ▶ Lupte Tătăreşti cu participarea formaţiilor Karadeniz

Karadeniz Constanţa

- ▶ Festivalul Tineretului de la Costineşti
- ▶ Primăvara Comunitară 31 martie
- ▶ Săptămâna Minorităţilor 18 decembrie
- ▶ 24 Martie Nawrez Ovidiu
- ▶ 5-7 Mai Festivalul de la Iaşi

Kaitarma Valu Traian

- ▶ Festivalul Internaţional al Portului, Dansului şi Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ 1 Mai Kureş Valu Traian
- ▶ Festivalul Dansului Nawrez Ovidiu

Formaţii Corale de femei

- ▶ Bozorgay - Festivalul Minorităţilor Naţionale „Serbările Deltei”
- ▶ Zilele comunei Cumpăna
- ▶ Festivalul Interetnic Odorheiu Secuiesc
- ▶ Festivalul Primăverii (Kâdârlez) Valandova - Macedonia
- ▶ Ziua Minorităţilor Naţionale din România - Bucureşti
- ▶ Festivalul Internaţional al Portului, Dansului şi Cântecului Popular Turco-Tătar

Kubadin Kizlar

- ▶ Festivalul cultural sportiv al Tineretului Turco-Tătar Constanţa, Mamaia
- ▶ Festivalul de dansuri folclorice Yalova - Turcia
- ▶ Tabăra interetnică - Băile Herculane, jud. Caraş Severin
- ▶ Festivalul Portului, Dansului şi Cântecului Popular Turco-Tătar
- ▶ Festivalul nunţilor Balcanice - Podari, jud.Dolj
- ▶ Festivalul Şuberekului - Cobadin jud.Cons

Calendarul anual al obiceiurilor și tradițiilor

ZIUA	LUNA	DENUMIREA
03/04	februarie	Mevlid Kandilî
21	martie	Nawrez
5	mai	Tătar Tîlîn Kunî-Ziua Limbii Tătare
6	mai	Kidirlez
18	mai	Kirim Tatarlarin Matem Kunî-Comemorarea Genocidului
22	mai	Uş Aylar Başlay
24/25	mai	Regaib Kandilî
16/17	iunie	Mirac Kandilî
04/05	iulie	Berat Kandilî
20	iulie	Ramazan Başlay
14/15	august	Kadir Gecesî
18	august	Arefe Kunî
19	august	Ramazan Bayrami (1.Kun)
20	august	Ramazan Bayrami (2.Kun)
21	august	Ramazan Bayrami (3.Kun)
24	octombrie	Arefe Kunî
25	octombrie	Kurban Bayrami (1.Kun)
26	octombrie	Kurban Bayrami (2.Kun)
27	octombrie	Kurban Bayrami (3.Kiin)
28	octombrie	Kurban Bayrami (4.Kun)
15	noiembrie	Hicri Senenîn Başı - Începutul Noului An Islamic
24	noiembrie	Aşure Kunî
13	decembrie	Romanya Tatarlarin Kunî-Ziua Etniei Tătare din România

Gastronomie

Gastronomia ocupă un loc important în cultura tătarilor crimeeni, ea fiind strâns legată de modul și mediul de viață. Fără să intrăm în istoricul gastronomiei tătărești putem afirma că ea a fost mult influențată și de gastronomia otomană, ca urmare firească a suveranității Imperiului Otoman asupra Hanatului Crimeii până în anul 1774.

Aruncând o privire asupra bucătăriei tătărești am putea face următoarea clasificare a mâncărilor:

1. Ciorbe
2. Mâncăruri scăzute
3. Produse de patiserie
4. Dulciuri

Partea cea mai consistentă a bucătăriei o constituie preparatele de patiserie: ulkum (gogoși) scovergi, șilter, katlama, kobete, geantik, sarbirma, șiberek (plăcintă cu brânză, cu dovleac, cu carne), kawirma.

În ultimii ani, au fost organizate festivaluri dedicate unora dintre preparatele specifice bucătăriei tătărești. Astfel, la Cobadin se organizează Festivalul Șuberekului, ajuns la a-IV-a ediție, la Castelu Festivalul Kobeteului, iar la Ciocârlia Festivalul Baclavalei.

Membrele filialelor Organizațiilor de Femei din cadrul comunității au participat la numeroase **evenimente gastronomice**, printre care remarcăm acțiunea din luna decembrie a fiecărui an inițiată de Consulatul General al Turciei la Constanța, Ziua Minorităților care se sărbătorește tot în luna decembrie, ziua integrării Dobrogei la România, Kermeza organizată cu prilejul Festivalului Tineretului, Sportului și al Culturii Turce și Tătare din luna mai, Ziua Limbii Tătare din 5 mai, precum și participarea la unele emisiuni ale posturilor locale de televiziune.

Baclavale

Istoric

„Aromânii (macedo-vlahii) și limba lor maternă există astăzi și de două mii de ani”. Astfel începe dodecalogul aromânilor scris de Matilda Caragiu-Marioțeanu, lingvist român de origine aromână, specialistă în dialectologie, profesor universitar și membru al Academiei Române care a trăit între anii 1927-2009. În cele ce urmează vor fi prezentate doar în linii foarte generale originile aromânilor, sursa principală de informație fiind cartea lui Neagu Djuvara : „Aromânii, Istorie, Limbă, Destin”. În paginile ei, Cicerone Poghirc scrie că există două poziții cu privire la originea aromânilor. Una admite că ei sunt autohtoni, continuând vechea populație romanizată a Antichității (o părere împărtășită de majoritatea istoricilor români și unii greci). Cea de-a doua consideră că aromânii au venit din Nord, dintr-o regiune vecină cu dacoromânii, teză susținută de toți lingviștii români cu excepția lui Th. Capidan și Tache Papahagi din generația Matildei Caragiu-Marioțeanu, a lui N.Saramandu și C. Poghirc.

Matilda Caragiu-Marioțeanu afirmă în aceeași lucrare a lui Neagu Djuvara că „aromânii sunt continuatorii populațiilor sud-est europene romanizate (macedoneni, greci, traci, iliri) sau colonizate de romani. Acest proces s-a desfășurat pe un teritoriu destul de mare și de compact care se întindea între Carpații de Nord și teritoriul de la sud de Balcani.”

Aceasta consideră că există două categorii de aromâni: cei autohtoni (din țările balcanice precum Grecia, Albania, fosta Iugoslavie, Bulgaria) care au rămas acolo unde s-au născut strămoșii lor și cei din diaspora, adică cei ce au părăsit acele locuri și care se găsesc peste tot în lume, în țările Europei (inclusiv România), în cele două Americi, Australia etc.

În România, cea mai mare parte a aromânilor locuiesc în Dobrogea, în județele Tulcea (municipiul Tulcea, orașul Babadag, Ceamurlia de Sus) și Constanța (municipiile Constanța și Mangalia, în localități din județ precum: Mihail Kogălniceanu, Techirghiol, Cogeașca, Tariverde, Cobadin, Ovidiu, Agieșca, Mihail Viteazu etc.)

Grup de fete în costum tradițional

Organizații aromâne:

- ▶ Fundația Mușata Armână
- ▶ Asociația „Veria” Techirghiol
- ▶ Asociația „Comunitatea Aromână din România” - Filiala Constanța

Costume tradiționale

Costumul aromân se compune din piese numeroase și diverse (chiptare, fustane, canduse, poi, giuidane, sarica, cioariti, parpodzi, e.t.c.) lucrate din țesături groase, policrome, din lână sau păr de capră. Decorațiunile țesăturilor se disting prin combinații de grenă și negru, dar și roșu, galben, violet, verde.

La costumul bărbătesc peste cămașa albă cu mâneci largi, despicate, se pune fustanela, amândouă lungi până la genunchi. Căciulile bărbaților sunt negre și nu prea mari, din piele de miel. Ciorapii împlețiți din lână îmbracă picioarele până la genunchi, cei pentru fiecare zi sunt simpli sau puțin ornați, dar cei de sărbătoare sunt ornați cu deosebită măiestrie, o îmbinare perfectă a culorilor și materialelor; pe lângă firul de lână se foloseau fire de „hârsafi”. Accesoriile nelipsite la bărbați sunt briceagul (custura), batista albă, brâul, cârlibana.

La costumul tradițional al femeilor, cămașa albă din bumbac este vizibilă doar în partea de jos, prin ornamentele din dantelă. Peste aceasta se așează plisirna sau cumășlu, un sarafan cu multe pliuri la spate sau în clini, închis cu nasturi la bust și petrecut la poale peste care se pune poala (șorțul). Mintanul se pune peste plisirnă. Pe cap se poartă o căciulă. Aceasta era făcută din țesătură de lână, iar în creștet are un cerc din metal, de obicei de argint antic, de care sunt prinse monezi tot din argint. Pe frunte căciula este bogat ornată. Accesoriile femeilor sunt batista albă ornată, briceagul, centuri din mărgelile sau argint, brățări și mărgelile.

Costum tradițional aromân

Religia

Religia aromânilor este predominant creștin-ortodoxă, dar există regiuni din zona Transilvaniei unde sunt catolici și protestanți.

Personalități

- ▶ Petru Vulcan, funcționar, publicist, poet, romancier, dramaturg, autor a numeroase lucrări printre care: „Albumul național al Dobrogei : 1866-1877-1906” și cu colaborări la diverse reviste precum: "Peninsula Balcanică", "Tribuna Dobrogei", "Românul de la Pind", "Curierul Olteniei", "Poporul", "Lumina", inițiator al revistei "România de la mare";
- ▶ Toma Caragiu, actor român de origine aromână, cu activitate bogată în teatru, TV, film. A interpretat cu precădere roluri de comedie, dar a jucat și în drame, unul dintre filmele sale de referință fiind „Actorul și sălbaticii” (1975). A fost angajat al Teatrului de Stat din Constanța în perioada 1951-1953;
- ▶ Părintele Papacioc, duhovnicul Mănăstirii Sfânta Maria din Techirghiol și considerat unul dintre cei mai importanți duhovnici ai Ortodoxiei; autor al lucrărilor Convorbiri duhovnicești - 2 vol. (1984-1986); Ne vorbește Părintele Arsenie (2004); Veșnicia ascunsă într-o clipă (2004);
- ▶ Titu Ceară - sculptor, autor a numeroase lucrări de sculptură prezentate în expoziții personale: 1992 - Galerias "Deleste", Valencia - Spania; 1993 - Galeria "Orizont", București; 1994 - Academia Română, Roma; 1996 - Galeria "Simeza", București; 1997 - Galeria "Târgoviște", Târgoviște și expoziții de grup: 1990 - Galeria "Orizont", București; 1991 - Galeria "Comunale" - Perugia, Italia; 1995 - Galeria "Catacomba", București; 1995 - Galeria "Simeza", București; 1997 - Galeria "Parlament", București; 1998 - Galeria "Muscabnoc" - Budapesta, Ungaria; 1998 - Galeria "Underground" - Leipzig, Germania; 1998 - Galeria "Cobra" -Amsterdam, Olanda;
- ▶ Stere Gulea - regizor și scenarist; și-a pus semnătura în calitate de regizor pe binecunoscute filme precum: Apa ca un bivol negru (1970), Iarba verde de acasă (1977), Castelul din Carpați (1981), Ochi de urs (1982), Moromeții (1987), Piața Universității - România (1991), Vulpe - vânător (1993), Stare de fapt (1995), Hacker (serial TV) (2003) - serial TV, Weekend cu mama (2009);
- ▶ Ion Caramitru - actor de teatru și film, dar și regizor român de origine aromână. Este președinte al UNITER din 1990, iar în prezent, din 2005 este directorul Teatrului Național din București. A fost actor și regizor la Teatrul Bulandra, al cărui directorat l-a și deținut în perioada 1990 - 1993. A fost ministrul culturii între anii 1996 - 2000;
- ▶ Gheorghe Hagi, fotbalist supranumit Regele fotbalului românesc și Maradona din Carpați; cel mai bun marcator din istoria naționalei României, câteva din golurile sale intrând în istoria fotbalului;
- ▶ Marius Bațu, interpret român de muzică folk care s-a remarcat în lumea muzicii românești în 1977, anul în care a înființat, alături de Eugen Baboi, grupul Poesis;
- ▶ Ecaterina Vrana, artist plastic, prezent cu expoziții personale la Universitatea Freiburg (Germania, 1993), Galeria Academiei de Artă (București, 1994), Institutul Francez (București, 1995 și 1997), "Oameni de aproape" (Palatul Mogoșoaia, București, 2007). Expoziții de grup în străinătate: Academia de Artă Budapesta (1994), Muzeul de Artă Durango (Spania, 2004), Bologna (Italia, 2006), Stedelijk

Museum (Lier / Belgia, 2007), Druot Montaine (Paris, 2009), Performance Art Institut (San Francisco / SUA, 2010-2011). A realizat lucrări de artă monumentală în Parcul din Timișoara și are lucrări în colecții publice (Muzeul Ludwig Budapesta și Muzeul Național de Artă Contemporană București) și particulare (România, Olanda, Elveția, Germania, SUA);

▶ Marica Pitu, Sirma Granzulea, Cristian Ionescu, interpreți de muzică tradițională aromână.

Ansambluri artistice

▶ Ansamblul „Mușata armână” (Mihail Kogălniceanu, județul Constanța): ansamblu de dans și cântec, meșteșuguri, grup de cântăreți de muzică arhaică polifonică;

▶ Grup de interpreți muzică arhaică polifonică din Cogealac;

▶ Proiectul “Avdhela Biblioteca Culturii Aromâne”: colecție itinerantă de obiecte de patrimoniu și fotografii de arhivă, ateliere de meșteșug și limbă, bibliotecă virtuală;

▶ Ansamblul de dans ”Veria” din Techirghiol;

▶ Ansamblul de dansuri “IHOLU” al Asociației „Comunității Aromâne din România, filiala Constanța”.

Muzeul “Gh. Celea” - Mihail Kogălniceanu

Sărbători/activități artistice/evenimente

▶ Ziua Națională a Aromânilor, sărbătorită în data de 23 Mai a fiecărui an și marcată prin diverse manifestări culturale, precum expoziții de obiecte tradiționale și fotografie, prepararea demonstrativă a produselor culinare tradiționale aromâne, spectacole artistice în aer liber;

▶ Zilele Culturii Aromâne în cadrul cărora se desfășoară diverse simpozioane și festivaluri internaționale de folclor aromân;

▶ Festivalul de Artă Culinară cu Mâncăruri și Dulciuri Armânești-”Buneți armânești”, organizat în februarie 2012 (prima ediție) de către Radio Constanța, Fundația “Arta Serviciilor în Turism prof. Stere Stavrositu”, Muzeul de Artă Populară Constanța, Fundația Culturală Aromână “Mușata Armână” din Mihail Kogălniceanu, Asociația “Veria” din Techirghiol, Asociația Europeană Interaxe, Proiect “Avdhela, Biblioteca Culturii Aromâne”.

În perioada 26-29 aprilie 2012 au avut loc la Constanța o serie de manifestări sub genericul „Pagini vii de cultură aromână / Frândza yii di cultură armânească”. Evenimentul și-a propus să aducă împreună comunitatea de aromâni din Dobrogea, precum și pe toți cei interesați de valorile acestei culturi. Aceste manifestări au reunit oameni ai culturii aromâne, fiind organizate proiecții de filme documentare, un concert de muzică armânească, vernisajul expoziției de pictură cu artiști aromâni, precum și lansări de carte. De asemenea au fost pregătite programe artistice ale ansamblurilor folclorice și interpreților aromâni consacrați, cântece și dansuri, expoziție de obiecte de colecție și costume vechi armânești, precum și un amplu târg de artă culinară armânească.

Gastronomie

Preparatele nelipsite de pe masa aromânilor sunt, prin tradiție, brânzeturile și faimoasele pite armânești (cu brânză, spanac, praz, dovleac, mere etc), de asemenea, ardeii prăjiți (piperchi tsargasiti), cornurile etc.

„Tradiții de Lăsata Secului la aromâni” (24 februarie 2012)

COMUNITATEA ELENĂ

Istoric

Elenii au fost prezenți în ținutul dintre Dunăre și mare încă din sec.al VII-lea î.d.Hr. Primele așezări ale coloniștilor greci din Milet au fost întemeiate pe malul lacului Sinoe. Este vorba despre cetatea greacă Istros, numită de romani Histria, ale cărei vestigii există și astăzi, în imediata vecinătate a cetății aflându-se Muzeul Histria ce adăpostește obiecte descoperite în zonă.

De asemenea, în a doua jumătate a sec.al VI-lea î.d.Hr. coloniștii greci din Milet sunt cei care au întemeiat Tomisul, respectiv Constanța de azi, iar în sudul Dobrogei s-au așezat grecii veniți din Heracleea Pontica și au întemeiat orașul Callatis, respectiv Mangalia de azi. O altă cetate grecească a fost descoperită lângă Jurilovca, pe țărmul fostului golf Razelm, fiind atestată încă din sec. al VII-lea î.d.Hr. în scrierile lui Hecataios din Milet.

Grecii, alături de geți erau etniile cele mai numeroase care populau cetățile pontice, ca porturi active și prospere. Există nenumărate dovezi ale bogăției vieții spirituale și elenismului veritabil din aceste colonii, acestea fiind bazilicile de la Tomis și Callatis, basoreliefurile și statuile realizate în piatră, marmură și bronz, teatrul de la Histria, banchetele publice etc.

În prezent, organizația care apără și promovează interesele naționalității elene din Constanța este “Comunitatea Elenă Elpis Constanța” care a fost fondată în data de 5 februarie 1990, a căpătat statut juridic pe 16 martie 1990 și este succesoarea și continuatoarea de fapt și de drept a Comunității Elene din Constanța, desființată de regimul comunist în anul 1948.

Ansamblul “Elpis”- Constanța

Costume tradiționale

Costumele grecești prezintă o mare varietate și reflectă o cultură deosebit de bogată. Acestea diferă în funcție de zona din care provin, având particularități în ce privește modelul, materialul, numărul pieselor componente, precum și bijuteriile care împodobesc gâtul sau mijlocul femeilor. Există de asemenea diferențe între costumele continentale și cele insulare, dar și anumite particularități în funcție de poziția socială a celor ce le poartă. Totodată, există costume de zi, de sărbătoare, de nuntă care sunt adaptate evenimentului căruia îi sunt dedicate. Cel mai important este costumele de nuntă care este și cel mai bogat în elemente și decorațiuni.

În România, cel mai popular costum grecesc este cel din partea continentală, Attica.

Acest costum datează din sec. al XIX-lea de când Regele Bavarian Otho, primul rege al noii națiuni grecești independente l-a ales drept costum al curții. Este un costum de oraș care are ca element de bază fustanella sau fusta și o jachetă brodată cu fir de aur. Fustanella avea 375 pliseuri triunghiulare prinse în talie pe sub vestă. Culoarea, materialul și dimensiunile vestei variază în funcție de zonă. Ea are ornamente din fir de aur și nasturi confecționați tot din aur.

Costumul pe care îl poartă garda regală din Atena, păstrat în amintirea ținutei impuse de Regele Otho, cunoscută sub numele de Evzoni sau Tsoliades, este compus dintr-o fustă scurtă - fustanella, vesta brodată, ale cărei mâneci sunt tăiate și prinse pe spatele ei, pentru a ușura mișcările, cămașă cu mâneci largi și celebrele încălțări cu ciucure mare și negru - tsarouhia.

Costum din Attica - bărbați

Mai jos sunt prezentate toate elementele componente ale costumului și denumirea lor în limba greacă.

1. poukamiso - cămașă
2. foustanella - fustă sau kilt
3. segouni - vestă brodată
4. kaltses - ciorapi albi
5. gonatares - jartiere pentru picioare
6. zonari - brâu
7. tsarouhia - pantofi cu ciucur
8. fesi sau koukos - căciulă, fes
9. elemente decorative, bijuterii

Costumul din Attica pentru femei are ca element remarcabil firul de mătase colorată cu care este brodată cămașa albă de bumbac. Mătasea, de cele mai multe ori, are culoarea roșie - purpurie sau aurie, iar broderia conține forme geometrice.

Peste cămașă se poartă o vestă, cel mai adesea lucrată din lână (de culoare albă sau neagră), scurtă sau lungă, de multe ori lână din care se confecționa vesta era lucrată în casă.

Costum din Attica - femei

În unele zone, în loc de lână vom întâlni veste lucrate din catifea. Pe cap femeile din această regiune poartă un batic alb care are pe margini ciucuri tot de culoare albă și lucrați manual.

1. poukamiso - cămașă lungă
2. segouni - vestă de lână
3. fosta - fustă albă lungă
4. bodia - șorț de lână brodat
5. mandili - batic (gaza me tis foundes - batic alb cu ciucuri)
6. papoutsia sau tsarouhia - pantofi
7. obiecte decorative pentru gât

Religie

Comunitatea elenă, ca marea majoritate a poporului grec este de religie creștin ortodoxă, cu multe tradiții pe care le păstrează cu sfințenie. Câteva din acestea sunt:

- ▶ Vasilopita - sărbătoarea tăierii pitei Sfântului Vasile cel Mare - numită Vasilopita - sărbătorită de către fiecare familie în prima zi a anului nou.
- ▶ Marea sărbătoare ortodoxă din mijlocul lunii august: Adormirea Fecioarei Maria
- ▶ Obiceiurile și datinile de Paște: ecoul tradițiilor vechi grecești pe care religia creștină le-a acceptat și pe parcursul timpului și le-a însușit. În insulele grecești se confecționează o păpușă Kira-Saracosti, cu șapte picioare atâtea câte săptămâni sunt până la Paște, fără gură ca să nu mănânce (datorită postului) și să nu-i vorbească pe ceilalți, fără nas ca să nu miroasă mâncărurile, cu urechi ca să audă și cu mâinile împreunate pentru a se ruga. În fiecare vineri când merg la biserică, rup un picior al păpușii, iar ultimul în Vinerea Mare.
- ▶ Sărbătorile de sfârșit de an din Grecia care încep din Ajunul Crăciunului și durează până la Bobotează.
- ▶ Tradițiile grecești de primăvară care încep cu sărbătoarea de "Lăsata secului" sau ceea ce se numește Carnaval. Perioada postului începe cu "Lunea ce curăță" și se încheie cu Sâmbăta mare. Durează 7 săptămâni, incluzând și Săptămâna Sfântă pentru Biserica Greco-Ortodoxă, diferită față de biserica Romano-Catolică, în care postul durează 6 săptămâni.

Biserica Elenă "Metamorphosis"

Personalități reprezentative

Generații de-a rândul comunitatea elenă a dat societății românești o serie de personalități de valoare în diverse domenii. Este vorba de actori, sportivi, profesori universitari, ingineri chimiști, biologi, ingineri, medici, esești, cronicari literari și folcloriști, istorici, lingviști, publiciști, sculptori, artiști, regizori, scenariști e.t.c. Amintim aici câteva nume:

▶ **Eftimie Antoniadis**, sportiv de performanță, primul președinte al Comunității Elene după revoluția din 1989;

▶ **Anton Beziris**, profesor universitar cu o bogată activitate științifică, autorul a 52 de studii susținute în cadrul unor sesiuni de comunicări științifice;

▶ **Jean Constantin și Nicu Constantin**- cunoscuții actori de mare succes de pe scena teatrului de comedie ;

▶ **Petre Frangopol**, om de știință, profesor și organizator, autor a peste 200 de lucrări științifice, coordonatorul unui program de cercetare pe care l-a inițiat și coordonat, autor de cărți științifice;

▶ **Ovidiu Papadima**, eseist, istoric literar. Cronicar literar și folclorist, autor de studii și colaborator la importante reviste ale vremii precum: “Ramuri”, Gazeta Literară”, “Revista Fundațiilor Regale”;

▶ **Cornel Stavru**, unul din cei mai mari tenori români cu o carieră deosebită de aproape 26 de ani, fiind prezent atât pe scena națională, cât și pe cea internațională;

▶ **Gheorghe Vitanidis**, cunoscut regizor și scenarist, a regizat filme precum: “Ciulinii Bărăganului”, “Ciprian Porumbescu”, “Războiul Independenței”, “Burebista”, “Colierul de Turcoaze” etc., iar ca scenarist “Băieții noștri”, “Ciprian Porumbescu”.

Activități artistice, ansambluri proprii, evenimente

Comunitatea elenă se implică activ în viața culturală a orașului Constanța, având și un ansamblu care poartă numele asociației “Elpis”, înființată în anul 1890. Inițiatorii ansamblului: Opaît Angelica, Cavache Alina, Cetali Roxana, Hagi Mihnea, Anastase Simina, Anastase Daniel, Chirea Nicolae, Chirea Dumitru se implică în evenimente și activități artistice care se desfășoară anual precum: “Zilele Naționale Elene” 25 martie și 28 octombrie, “Zilele minorităților care trăiesc în Dobrogea”, Festivalul “Menelais” de la Karditsa, Grecia, spectacole de Crăciun, dar și în alte spectacole ocazionale organizate în localitățile dobrogene în care trăiesc etnici greci, dar și în alte localități din România și din Grecia, emisiuni dedicate minorităților la televiziunile locale, seminarii pe teme culturale legate de viața minorităților, artă culinară tradițională etc.

Ansamblul “Elpis” al Organizației de tineret a Comunității Elene Elpis din Constanța

Teatrul "Elpis"

Gastronomie specifică

Stilul culinar grecesc se remarcă prin condimentele utilizate într-o măsură mai mare decât în celelalte bucătării din zona mediteraneană: oregano, mentă, busuioc, cimbru, fenicul, chimen, mărar, dafin, ceapă, usturoi. Multe rețete grecești folosesc condimente “dulci” alături de sortimente de carne: scortişoara, cuişoarele dau gust tocănițelor grecești marcând o influență persană și arabă.

Bucătăria grecească folosește în mod special carnea de miel și vită și mai puțin carnea de porc și de pui. Se folosesc măsline, brânză feta, frunzele de viță de vie, dovlecei și iaurt. Dulciurile sunt făcute în general cu nucă și miere.

Delicatese grecești

Mezze este un termen generic pentru gustări, servite cu vin, ouzo sau tsipouro. Printre acestea, cele mai cunoscute sunt : boureki (plăcinte cu legume și carne), spanakopita (plăcintă cu spanac, feta, ceapă, ouă și condimente), melitzanosalata (salată de vinete), saganaki (brânză prăjită), taramosalata (icre amestecate cu cartofi fierți, sau pâine, ulei de măsline și suc de lămâie), dolmades (sarmale din viță-de-vie cu umplutură de orez, legume, sau carne), skordalia și tzatziki, dolmade - un fel de sarmăluțe, din orez amestecat cu carne de miel, învelite în foi de viță, avgolemono - o supă care conține ouă și suc de lămâie, salata grecească - conține salată verde, branză feta, roșii, măsline, ceapă roșie, ardei gras și un sos făcut din ulei de măsline și lămâie.

Sarmale din frunze de viță de vie

Salată Tzatziki

COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI

Istoric

Rușii lipoveni din România sunt credincioși ortodocși de rit vechi cunoscuți în întreaga lume sub denumirea de staroveri („de credință veche”) sau staroobreadti („de rit vechi”). Schisma religioasă care a avut loc în Rusia în sec. al XVII-lea și prigoana ce s-a declanșat asupra celor care se împotriveau reformei a determinat sute de mii de ruși staroveri să-și părăsească patria natală și să migreze în diferite colțuri ale lumii. Numeroși staroveri s-au stabilit începând cu secolul al XVIII-lea și pe teritoriile românești, fiind cunoscuți aici sub denumirea de lipoveni. Este greu de precizat care sunt regiunile Rusiei din care provin staroverii din România. Sunt cunoscute drept zone de tranzit arealele Donului și Kubanului, unde s-au refugiat staroveri din toate provinciile Rusiei și de unde o parte dintre ei s-au îndreptat spre teritoriile românești. În prezent, majoritatea rușilor lipoveni este concentrată în regiunea Dobrogei (peste 2/3 din numărul total) localitățile Tulcea, Sarichioi, Carcaliu, Jurilovca, Slava Cercheză, Slava Rusă din județul Tulcea și Ghindărești, Constanța, Năvodari din județul Constanța, a doua regiune ca importanță în repartitia geografică a rușilor lipoveni fiind Moldova (18% din totalul rușilor lipoveni).

În Delta Dunării rușii lipoveni dețin majoritatea absolută ca număr în localitățile rurale Sfistovca, Periprava și Mila 23, iar într-un procent mai mic rușii lipoveni se găsesc și în localitățile: Sulina, Chilia Veche, Mahmudia.

Comunitatea Rușilor Lipoveni din România a căpătat statut juridic în data de 14 ianuarie 1990, scopul său fiind păstrarea identității etnice.

Grup folcloric lipovenesc

Costume tradiționale

Costumul bărbătesc lipovenesc tradițional era compus din cizme sau pantofi sub care se purtau ciorapii (iericiki) simpli, împlețiți din lână, pantaloni largi cu croială dreaptă și „rubaška” - cămașă fără guler purtată peste pantaloni (stanî) și legată la mijloc cu un brâu de lână colorată cu ciucuri la capete, numit „pois”. Bărbații în vârstă continuă să poarte și în prezent la biserică o haină lungă, de culoare închisă, cunoscută sub numele de „padiovca” în Dobrogea sau „bichesca”/ „cufaica” în Moldova și Bucovina. Odinioară acest obiect de vestimentație era obligatoriu pentru toți bărbații, atunci când se duceau la biserică.

De asemenea, bătrânii poartă barbă și atât femeile, cât și bărbații poartă la gât o cruciuliță pe care au primit-o la botez și de care nu se despart niciodată, ca semn al creștinării.

Rus lipovean

Piesa de bază a costumului femeiesc este reprezentată de fustă („iubca”) sau sarafan, largă și lungă până la glezne. Ca și la bărbați, mijlocul este încins cu un „pois”-brâu. Capul femeilor este acoperit obligatoriu cu batic. Fetele nemăritate își împletesc părul într-o singură coadă, în care își prind o panglică. La cununie, părul fetei care se căsătorește este împletit în două codițe (simbolizând cununia, cuplul), care se prind într-un coc în creștetul capului. Cocul este acoperit cu o bonetică („chicika”), peste care se pune „kaseac-ul”, iar apoi baticul.

Grup folcloric lipovenesc

Religia și obiceiurile religioase specifice rușilor lipoveni

Rușii lipoveni sunt ortodocși de rit vechi, iar biserica a avut un rol hotărâtor în păstrarea identității proprii. Scrierea se face cu caractere slavone, slujbele se țin în limba slavonă și se folosește calendarul iulian (13 zile după calendarul gregorian). Doar Paștele, Înălțarea Domnului și Sfânta Treime sunt după calendarul gregorian, iar toate sărbătorile religioase se țin cu sfințenie.

Păstrarea limbii ruse vechi, în care au pătruns unele cuvinte ucrainene și românești, dar și a obiceiurilor și tradițiilor străvechi, constituie un specific al acestei populații slave.

Pe lângă limbă, scris și calendar, câteva elemente mai diferențiază credința Rușilor Lipoveni de cea ortodoxă practică în România - ce țin de ritul religios și nu de dogmă: semnul crucii cu 2 degete reprezentând dubla ipostază a Mântuitorului Isus Cristos, divină și umană (cele 3 degete împreunate însemnând Sfânta Treime), Crucea Starovera e cu 8 colțuri, înconjurarea bisericii în timpul procesiunilor e în sensul ceasului (ca mișcarea aparentă a Soarelui), oficierea liturghiei se face cu 7 prescuri / și nu cu 5, etc. De asemenea, până în zilele noastre, la rușii-lipoveni s-a păstrat obiceiul efectuării semnelor crucii în aproape orice acțiune pe care o întreprind. Evenimentele importante din viața Rușilor Lipoveni prezintă câteva particularități specifice. Astfel, botezul nou-născutului se face prin scufundarea totală a copilului în cristelniță, de 3 ori; nașii de botez (o persoană masculină și una feminină) nu trebuie neapărat să reprezinte un cuplu - de cele mai multe ori aceștia au vârste fragede. Prenumele copilului (în general unul singur) era sugerat în trecut de preot în funcție de sfinții din calendar sărbătoriți în perioada când s-a născut copilul.

Căsătoria e precedată de logodna tinerilor, ocazie de organizare a petrecerilor la casa fiecăruia („acolisnaia” la viitorul mire și „devisnic” la viitoarea mireasă); înainte de cununia religioasă - care are loc imediat după liturghie - se practică un obicei de „cumpărare-vânzare” a miresei de la casa părintească - ocazie cu care sunt interpretate diferite cântece.

Lăcașuri de cult

În localitatea Ghindărești din județul Constanța există două biserici ortodoxe de rit vechi. Cea mai veche dintre ele are hramul Înălțarea Domnului și a fost construită între anii 1906-1938, iar cea nouă care a fost terminată în anul 1997, a fost construită pe locul unei biserici mai vechi din lemn care a ars în anul 1944.

Obiceiuri

În general, obiceiurile rușilor-lipoveni sunt legate de aspectele de natură religioasă.

Cel mai bine s-au păstrat obiceiurile legate de Maslenița (Săptămâna Brânzei sau Lăsața Secului) - săptămâna de dinaintea intrării în postul Paștelui. Este o săptămână de voie bună, sărbătorită cu cântece vesele pe străzile localităților și cu preparate lactate specifice: vareniki, blini, piroghi, etc.

În timpul slujbei de Florii, podelele bisericilor sunt acoperite cu un covor de iarbă, în timp ce credincioșii țin în mâini lumânări și crenguțe de salcie sfințite cu această ocazie.

Paștele, o sărbătoare foarte importantă pentru rușii-lipoveni, se sărbătorește în familie, cu ouă vopsite și cozonac, ce se sfințesc în dimineața Învierii, după liturghie. Mielul nu face parte din tradiția rușilor-lipoveni. În toată perioada Paștelui, există la rușii-lipoveni obiceiul de a se săruta de trei ori când se întâlnesc, pronunțând „Hristos a înviat!” („Hristos voskrese!”) și respectiv „Adevărat a înviat!” („Voistinu voskrese!”).

Grup de femei în costume tradiționale

Fetiță în costum tradițional

De Crăciun, există și la rușii-lipoveni obiceiul de a colinda, vestind Nașterea Domnului, însă nu înainte de sărbătoare, ci după liturghie și cu un singur colind în repertoriu, preluat din cântarea bisericească („Hristos se naște” - „Hristos rajdaetsja”).

Activități artistice, ansambluri

Primul grup folcloric de cântece tradiționale alcătuit din femei și intitulat „Novoseolki” (în traducere: femeii din satul nou) a luat naștere în județul Constanța, localitatea Ghindărești în anul 1996. Grupul este compus din 11 femei mai în vârstă, cunoscătoare de cântece vechi, tradiționale. Activitatea artistică a grupului cuprinde participări la o serie de festivaluri folclorice, festivaluri organizate în mod special de către Comunitatea Rușilor Lipoveni din România în diverse localități din țară unde există ruși-lipoveni (Iași, Botoșani, Sulina, Ghindărești, Constanța, Tulcea, Brăila).

De asemenea, grupul „Novoseolki” a avut și participări la festivaluri folclorice internaționale care au avut loc în Ungaria, Bulgaria, Moscova, prezența și valoarea sa artistică la aceste evenimente fiind apreciată cu diverse premii.

În localitatea Ghindărești mai există și alte grupuri folclorice precum : „Maliutka” al claselor I-IV, „Matreoska” al claselor V-VIII - „Veseolaie Novoseolaciki” al Asociației de Tineret - „Dunaiskie Tantorî”, grupuri care sunt apreciate pentru toate aparițiile lor în cadrul festivalurilor folclorice ale copiilor sau de tineret.

Gastronomie specifică

Gastronomia locală are specific dobrogean, cele mai renumite feluri de mâncare fiind saramura de pește, borșul de pește dobrogean și plăcinta dobrogeană. Tradiția spune că la o masă cu ciorbă de pește, întâi se servește peștele pe un platou, apoi zeama. Ambele însoțite de mujdeiul special făcut pentru pește. Se spune că niciodată nu trebuie să se bea apă după borșul de pește pentru că se va îneca peștele. Alcoolul este însă permis. Tot localnicii spun că zeama, așa cum îi zic ei, este cel mai bun remediu după o seară petrecută alături de multe sticle de băutură. Modul cel mai apropiat de tradiția lipovenească de a mânca și prepara ciorba este la foc deschis, undeva departe de sat, la coliba de pescuit. Orice om al deltei va răspunde că ciorba cea mai bună e cea făcută în baltă. Tot localnicii spun că este cea mai simplă mâncare de făcut și că o poate prepara oricine. Ingredientul secret nu există. Simplitatea acestui fel de mâncare o face să fie atât de gustoasă.

Borș de pește dobrogean

Mujdei de usturoi

COMUNITATEA ARMEANĂ

Armenii s-au așezat în Dobrogea în sec. al XIV-lea, iar prezența lor aici a fost una semnificativă atât din punct de vedere numeric, cât și economic, fiind în principal negustori, bancheri, meșteșugari. Contribuția lor la viața economică și spirituală a orașului de la mare a fost una importantă.

Personalități

Comunitatea armeană din Constanța a dat numeroase personalități care au îmbogățit viața culturală și științifică a României în general și a Constanței, în particular.

Amintim aici:

- prof. univ. dr. Mihai Chircor
- Cîk Damadian, grafician
- scriitorii și publiciștii, Vartan Arachelian, Bogdan Caus (Arsag Bogosian), Sergiu Selian, Aram Frenkian
- prof. univ. dr. Grigore Pambuccian
- Varujan Kozaghian, violonist
- Harz Tavitian, jazz-man
- Anca Ovanez Doroșenko, regizor de teatru
- Hurmuz Arnavorian, jurist, membru al Legației române la Conferința de pace de la Paris
- Onik Toklatian - căpitan de cursă lungă, distins în anul 1942 pentru merite deosebite în slujba țării cu Ordinul Coroana României cu spadă și Pamblica de virtute militară în grad de cavaler
- Manuc Ananian, poet
- Garabet Pilosian, prozator și poet, culegător de versuri populare armenesti

Organizații

Uniunea Armenilor din România, constituită prima dată în anul 1919 și reînființată în anul 1990, cu filială și la Constanța. Filiala de la Constanța are în prezent 133 de membri.

Biserica armeană- Constanța

COMUNITATEA GERMANĂ

Istoric

Germanii care trăiesc în România contemporană au un trecut istoric de secole care se împletește cu istoria frământată a acestui spațiu istoric și cu istoria românilor deopotrivă. De la venirea lor pe aceste meleaguri în trei valuri de imigrare începând cu anul 1840, etnicii germani au marcat și influențat în bine comunitățile locale în care au trăit. Cei care au sosit aici au provenit din diverse categorii sociale, au fost agricultori sau meseriași, dar și intelectuali.

Organizarea etniei germane la Constanța, precum și activitățile culturale ale comunității au debutat prin înființarea în anul 1883 a Asociației “Comunitatea Evanghelică a Germanilor din Constanța - Anadalchioi”. Această Asociație, cu prezență marcantă în viața cotidiană a localității, avea ca scop asigurarea unor condiții propice în vederea integrării comunității germane locale în viața socială a vremii prin construirea unei școli germane și înălțarea unei biserici. Cu ajutorul Fundației “Erhardt Luther”, în anul 1894 a început construcția la Biserica Lutherană din Constanța, vizavi de actuala Sală a Sporturilor din Constanța. Clădirea bisericii a fost demolată în anul 1963 de regimul comunist.

În anul 1901 s-a înființat Școala Germană din Constanța. Această Școală, cu importanță deosebită în formarea tinerei generații din întreaga provincie a Dobrogei, a avut profesori bine pregătiți proveniți din Transilvania și chiar din Germania. Școala a pregătit 39 de generații de copii de diverse naționalități și credințe religioase cum ar fi germani, români, greci, turci, tătari, evrei, armeni, bulgari. Școala a funcționat din 1901 până în anul 1940. Participarea Germanilor la viața socială a Dobrogei în general și a orașului Constanța în special, a luat sfârșit odată cu toamna anului 1940, moment în care peste 3000 de familii din Dobrogea, cuprinzând cca 16.000 de persoane, au fost strămutate în Germania.

În anul 1990 a luat ființă Filiala Constanța a Forumului Democrat al Germanilor din România. În anul 1992 și-a reluat activitatea Asociația Comunitatea Evanghelică a Germanilor Dobrogeni Constanța ca fiind continuatorul de drept al tradiției germane pe aceste meleaguri. Obiceiurile și tradițiile culturale ale germanilor sunt sărbătorite prin întâlniri periodice, îndeosebi cu ocazia principalelor sărbători creștine din cadrul Comunității Germane. Sunt organizate expoziții de grafică și pictură, audiții muzicale de pian și canto susținute de copii ai membrilor Comunității Germane, ai Colegiului de Artă “REGINA MARIA” Constanța și ai Universității “Ovidius” Constanța.

În cadrul Comunității Germane funcționează o Casă de Rugăciune de confesiune creștin - evanghelică care oferă membrilor Comunității Germane constănțene suportul logistic pentru desfășurarea slujbelor religioase.

COMUNITATEA „EDINSTVO” A BULGARILOR DIN CONSTANȚA

Istoric

Comunitatea „Edinstvo” din Constanța este comunitatea reprezentativă pentru cetățenii Constanței de origine bulgară. Misiunea sa este promovarea tradițiilor și a modului de viață al bulgarilor, cunoașterea limbii, a valorilor culturale, a folclorului național, cunoașterea frumoaselor meleguri ale Bulgariei.

Atestarea comunității „Edinstvo” ca persoană juridică s-a făcut în anul 1995, aceasta fiind continuatoarea comunității bulgare care a existat până în anul 1940, când conform Tratatului de la Craiova, populația de origine bulgară a fost nevoită să părăsească teritoriul Dobrogei și să se strămute în Dobrogea de sud. În baza prevederilor Tratatului, România a cedat partea sudică a Dobrogei (Cadrilaterul) și și-a dat acordul în realizarea unor schimburi de populație.

Acest teritoriu a fost cedat de Bulgaria României, în urma Păcii de la București din anul 1913 după care circa 80.000 de români au fost obligați să își abandoneze locuințele din sudul Dobrogei și să se așeze în nord, iar 66.000 de bulgari din nordul regiunii au fost obligați să se așeze în Cadrilater.

Majoritatea etnicilor bulgari din România sunt urmași ai diasporei bulgare, care s-a format prin emigrarea din ținuturile bulgare la nord de Dunăre, în timpul stăpânirii otomane. Acestora li s-au alăturat și acei bulgari din Dobrogea care nu au emigrat conform prevederilor acordului de la Craiova, din 1940, care a reglementat statutul Cadrilaterului, precum și cetățenii bulgari care au fost naturalizați.

Etnici bulgari în costume tradiționale

Costume tradiționale

Comunitatea bulgară din România care a fost atestată documentar din secolul al XVII-lea în Banat, Muntenia, Moldova, Transilvania și Dobrogea și-a păstrat tradițiile, obiceiurile și costumele populare vechi. De exemplu, una din tradiții este ca în prima zi după Lăsată secolui, membrii tineri ai comunității, mascați în diferite personaje, să colinde satul pentru a marca în mod simbolic sfârșitul iernii și sosirea primăverii.

În ce privește elementele ce compun costumele populare purtate de femeile bulgare acestea sunt : riza (câmașa veche cu poale), vâlnenic (vâlnic), zuvelka (șorț), zabratka (baticul mare brodat) sau sukman (rochia fără mâneci purtată iarna). Podoabele ce completează portul de sărbătoare al bulgăroaicelor sunt ogârliții (banii din argint) sau jălțiții (banii din aur).

În vestimentația bărbătească se păstrează influențele orientale așa cum se observă la costumul cu bernevici (pantaloni cu tur larg).

Costume tradiționale bulgărești

Specificul artei populare bulgare este surprins și în scoarțele și țesăturile de interior, precum peșchirele cu pragovete și ștergarele de cui, piesele din ceramică sau metal și de asemenea icoane.

Interior vechi bulgăresc

Religie, așezăminte de cult

Prima atestare a Comunității bulgare datează din anul 1863 când Biserica bulgară se desparte de biserica greacă. Ritururile bisericești și tot ce este legat de viața religioasă se săvârșeau într-o casă veche din lemn până în 1907 când s-a ridicat biserica cu hramul „Sf. Nicolae cel Vechi” pe Str. ”Maior Șonțu”, în zona peninsulară a orașului Constanța.

Biserica Sfântul Nicolae

Biserica Sfântul Nicolae - interior

Personalități bulgare reprezentative din județul Constanța

Înainte de 1877, la Cerna s-a remarcat învățătorul Panait Stanciof, originar din Șumula, tatăl poetului dobrogean Panait Cerna. La 1866, Vasil Levski a deschis Școala din Enichioi. Personalitate a mișcării revoluționare bulgare, având legături cu autoritățile românești, V. Levski a fost executat de către turci în anul 1872. Între alți cunoscuți intelectuali bulgari care au fost remarcați în Dobrogea, menționăm: poetul tulcean Ștefan N. Izvorski, Sava I. Dobropoldni de la Constanța, Teodor Panaitov de la Silistra. Amintim aici și afirmarea vieții religioase creștine a bulgarilor dobrogeni, în localitățile în care aceștia s-au stabilit fiind ridicate biserici bulgărești, precum cele de la Inanceșme (Fântânele), Duingi (Nunțași), Nalbant, Bașchioi (Nicolae Bălcescu), Eschibaba (Ștejaru), Cerna, Frecăței, Câșla, Sarinasuf ș. a. Viața spirituală a fost întreținută la Tulcea, Măcin, Constanța și Babadag și de existența unor case de cultură ale comunității bulgare, activitatea acestora fiind îndrumată de profesori, scriitori și publiciști bulgari.

Sărbători

Una din sărbătorile cele mai cunoscute în comunitățile bulgărești este Mărțișorul, asemănător de altfel cu tradiția românească. Mărțișorul bicolor sau multicolor, încărcat cu valențe magice, reprezintă un talisman mai cu seamă în civilizațiile arhaice. Culoarea albă a șnurului reprezintă femeia, simbolizând viața lungă, iar cea roșie reprezintă bărbatul, simbolizând forța fizică. De cele două fire răsucite între ele se agață monede, păr din coadă de cal, mărgelă, usturoi, carcase de melci și altele, realizându-se o amuletă protectoare ("martenita") împotriva spiritelor rele. Ca și în Moldova și în Bucovina, în unele comunități bulgărești există obiceiul ca fetele să ofere iubiților un șnur simplu, în cele două culori. Bulgarii poartă mărțișoarele întreaga luna martie, fie la reverul hainei, fie prinse la încheietura mâinii, existând și particularități de ordin social: fetele nemăritate în partea stângă a rochiei, fetele batrane la degetul mic al mâinii stângi, iar bărbații căsătoriți la șoseta dreaptă. Scoaterea mărțișoarelor a fost legată de practicile de previziune a vremii, fiind agațate în copacii care urmează să înflorească.

Interioare vechi bulgărești

Sărbătoarea cea mai spectaculoasă din calendarul popular bulgăresc este Baba Marta, care, ca și Baba Dochia, personifică primăvara. La sfârșitul lui februarie, bulgarii fac curățenie generală în case, deoarece Baba Marta nu vizitează decât casele îngrijite! Batrânii nu trebuie să iasă prea devreme din casă, pentru că batrâna dorește să întâlnească doar fete tinere și femei. În ultima zi a lunii februarie, copiii din mediul rural aprind un foc cât se poate de mare. Ei strigă: „Baba Marta, eu te încălzesc pe tine azi, iar tu să mă încălzești pe mine mâine!? și se adună în jurul focului, cu diverse strigături, iar când focul se stinge, sar peste el. Focul trebuie să ardă cât mai mult și cât mai sus ca să o încălzească pe Baba Marta, care personifică și soarele care poate să ardă fețele oamenilor.

Dochia bulgară este o batrână neputincioasă, aceasta având mereu la ea un băț de fier în care se sprijină. Bulgarii cred că temperamentul bătrânei este foarte instabil: atunci când Marta zâmbește, soarele strălucește pe cer, iar atunci când este supărată pe cineva, vremea urâtă își face simțită prezența. Se crede că vei fi sănătos tot anul dacă porți "martenita", zicala de bază fiind: "Dacă nu porți măștișor, Baba Marta va aduce spiritele rele în casa ta". De asemenea, bulgarii au un adevărat cult pentru trandafiri, iar generațiile vârstnice probabil că își amintesc de parfumul bulgăresc de trandafir cu aroma sa dulce.

Alte sărbători semnificative: Ziua Sf. Todor, Drăgaica, Trifon Zarezan, Lăzărița, Ziua Sf. Ivan, Ziua Crucii, Ziua Sf. Iordan, Babiden (ziua moașei), Florii, Paști, Crăciun, Ziua Sf. Dumitru, Sorcova.

Gastronomie

Gastronomia bulgară îmbină rețete similare cu cele românești, turcești și grecești. În meniurile specifice bulgărești baza o constituie legumele și fructele. Produsele lactate sunt de foarte bună calitate. Se spune că longevitatea bulgarilor se datorează consumului zilnic de lapte și produse lactate. Din zona submontană unde se prepară renumitul iaurt pentru calitățile sale nutritive, se extrage „bacilul bulgaricus” care se exportă în străinătate și care este inclus în producerea iaurtului în anumite țări din Europa.

Interior vechi bulgăresc

COMUNITATEA ITALIANĂ

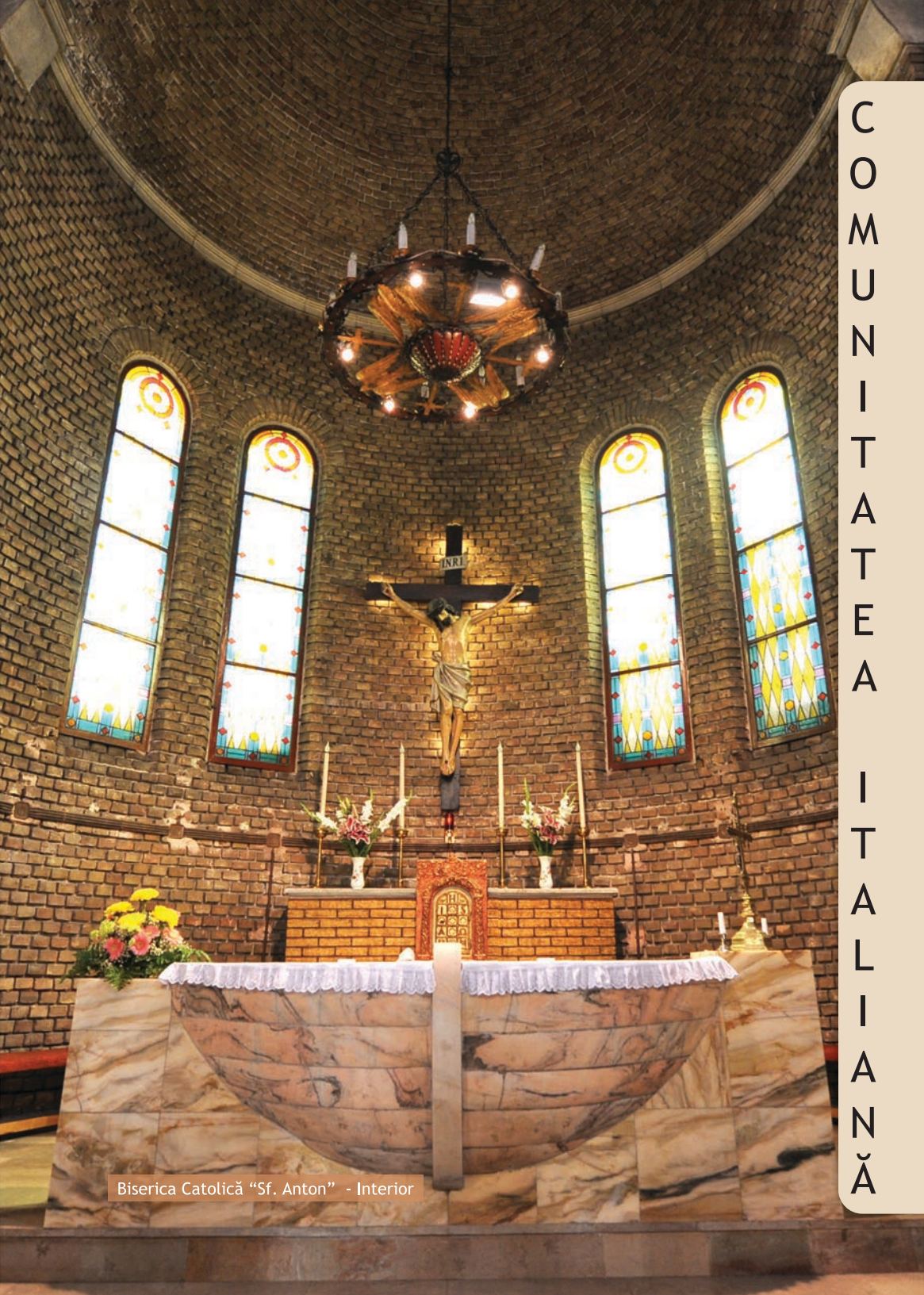
Istoric

Documentele istorice atestă prezența italienilor pe teritoriul actual al României încă din secolul XII. Printre primii coloniști semnați în Transilvania în timpul regelui ungar Geza II (1142-1162) se numărau, pe lângă valoni, și italieni care s-au așezat la Varadino (Oradea de azi), unde și-au construit cartiere încă înainte de 1241, anul invaziei tătaro-mongole. În secolele XIII-XIV anticele cetăți grecești de la Marea Neagră au fost colonizate de orașele maritime Genova și Veneția, întâi cu acordul bizantinilor și apoi al otomanilor. Este vorba despre cetățile Lycostomo, Maurocastro sau Moncastro și cetatea danubiană Vicina. În secolele XVII și XVIII documentele consemnează o serie de italieni la curțile valahe și moldave: medici, consilieri, traducători, secretari personali, maștri de scrimă, vameși și peruchieri etc.

Comunitatea italiană din Constanța a dat numeroase **personalități** de excepție, din rândul cărora amintim cu profund respect pe profesorul doctor **Alexandru Pesamosca (născut în Constanța)**, „îngerul copiilor”, un redutabil chirurg care și-a dedicat întreaga viață salvării a zeci de mii de copii. În prezent numărul persoanelor de sorginte italiană din județul Constanța s-a redus foarte mult.

Biserica Catolică "Sf. Anton" - Constanța

Biserica Catolică "Sf. Anton" - Interior

COMUNITATEA RROMĂ

Istoric

Comunitatea rromă constituie unul dintre grupurile etnice minoritare cele mai mari din România. Evidențe lingvistice și culturale dovedesc că rromii sunt de origine indiană, probabil din regiunea nordică Punjab. Se estimează că plecarea lor din India a avut loc acum cel puțin 1000 de ani. Unii cercetători consideră că au existat mai multe valuri de migrație din India. Există și astăzi triburi nomade sau semi-nomade în India care susțin teoria că rromii au fost nomazi de la început, au părăsit India în timpul unei invazii și apoi au fost împinși înspre Europa de războaie și invazii ulterioare.

În secolul XI rromii se aflau în Imperiul Bizantin, de unde au pătruns în sud-estul și centrul Europei (secolele XIV-XVI), ca și în nordul Africii. Migrația masivă a rromilor în Europa a început, însă, în secolul XIV odată cu, cucerirea de către turci a portului grecesc Gallipoli. De altfel ascensiunea triburilor nomade indiene a fost strict legată de victoriile turcești și de făurirea puternicului Imperiu Otoman, rromii prosperând în interiorul lui.

În secolul XV au pătruns în Europa apuseană (în special în peninsula iberică, iar din secolul XIX în cele 2 Americi). În țările române, rromii, sunt semnați în secolul XIV ca robi. În Evul Mediu majoritatea rromilor din țările române erau robi boierești, domnești sau mănăstirești, ocupațiile lor principale fiind acelea de căldărari, fierari, aurari, spoitori, cântăreți, etc. În secolul XIX, sub influența ideilor liberale ale revoluției de la 1848, toți oamenii au fost declarați liberi și egali, robia rromilor fiind definitiv abolită în 1856.

În județul Constanța, rromii traiesc în: Constanța, Mangalia, Hârșova, Băneasa, Năvodari, Medgidia, Ovidiu, Cernavodă, Murfatlar, Valu lui Traian, Negru Vodă, Galița, Cobadin, Mircea Vodă, Dobromir, Cuza Vodă. Datorită așezării geografice a localității Cuza Vodă (la 2 km de Medgidia, la 42 km de Constanța și la 37 km de Cernavodă) începând cu anul 1960 în sat se stabilesc familii de rromi rudari care vin din Ciucurova, jud. Tulcea.

Tot în 1960 în satul Cuza Vodă au fost aduși și stabiliți rromii nomazi (pletoși). În toamna anului 1961 se încearcă școlarizarea copiilor din aceste familii (pletoși) dar fără succes deoarece după doar 3 ani aceștia au abandonat în masă și datorită faptului că, familiile își reiau vechiul obicei ca de primăvara până toamna să plece cu șatra prin țară.

Pe măsura scăderii populației de români, pe fondul migrației lor către oraș, a început creșterea populației de rudari ajungându-se ca în prezent rromii (rudarii și pletoșii) să dețină o pondere de 60% din întreaga populație a satului Cuza - Vodă.

Fustă tradițională

Costume tradiționale

Pentru bărbați de obicei nu există o îmbrăcăminte tradițională. Unii bărbați poartă pălării sau mustăți mari. La ocazii deosebite, bărbații rromi poartă costum, deseori viu colorat.

Romanca tipică poartă fustă lungă, alcătuită din mai multe straturi și bogat colorată, cercei mari, părul lung, împletit și uneori o floare în păr.

Costume tradiționale

Tradiția rromă este ca picioarele unei femei să nu se vadă; de altfel, întreaga parte inferioară a corpului unei femei este considerată impură. Încălcarea acestui principiu este foarte gravă, deci trebuie purtate întotdeauna fuste lungi. De asemenea, tradiția spune că o femeie măritată trebuie să poarte un batîc pe cap pentru a arăta acest lucru. Rromii poartă deseori roșu, deoarece această culoare este considerată norocoasă (probabil datorită credinței străvechi că sângele este sursa vieții și vitalității).

Religie

Rromii au adoptat religia populației majoritare. Astfel, mare parte dintre ei sunt creștin-ortodocși, nu au biserică proprie, merg la bisericile ortodoxe din localitățile în care trăiesc, în general pentru înmormântare și botez. În mormântarea are un ritual specific. Nu sapă groapa pentru defunct, construiesc un „mormânt” la suprafață din zidarie cu ușă de acces, în cimitirul satului.

Există, de asemenea, în județul Constanța și în Dobrogea (o comunitate mare la Babadag) un număr mare de rromi musulmani.

Evenimente

- Ziua Internațională a Rromilor - 8 aprilie, sărbătorită prin Ceremonia Râului, în cadrul căreia lumânări aprinse și flori sunt aruncate pe apă.

Organizații

- Asociația Roma ACCESS Tomis Constanța
- Asociația Partida Rromilor Pro-Europa, Filiala Centru Constanța

Calendarul Evenimentelor din Județul Constanța

Ianuarie

6*

Ziua orașului
Băneasa

Băneasa

7*

Ziua comunei
Vultur

Vultur

Aprilie

data
variabilă

The Mission 2013 -
Festival de muzică
electronică

Mamaia Nord

9*

Ziua comunei
Oltina

Oltina

data
variabilă

Sunwaves 13 -
Festival electronic

Mamaia Nord

23*

Ziua comunei
Pecineaga

Pecineaga

27*

Black Sea Kite Festival
(Festival de zmee)

Mamaia

Mai

data
variabilă

Festivalul de Interpretare
Muzică Populară
"Dor de cânt românesc"

Cumpăna

1

1 Mai la Mare

Litoral

6*

„Fiii satului”

Negru Vodă

9*

Ziua comunelor
Cogealac , Lumina,
Mihail Kogălniceanu

9*

Kureș - lupte tătarăști

Murfatlar

Cogealac , Lumina,
Mihail Kogălniceanu

12*

leșirea oilor la pășunat

Valul lui Traian

13*

Întâlnirea fiilor satului

Castelu

19

"Noaptea Muzeelor":
Muzeul de Artă,
Muzeul de Artă Populară,
Muzeul de Istorie Națională și
Arheologie,
Muzeul Marinei Române

Constanța

21*

Ziua comunei
Mircea Vodă

Mircea Vodă

21

"Sf. Împărați Constantin și
Elena" - Ziua
Municipiului Constanța

Constanța

26*

Sărbătoarea
salcămului

Corbu

27*

Ziua comunei
Fântânele

Fântânele

Iunie

1-4
Festival de dansuri
tradiționale și moderne
pentru copii
Eforie

3*
Ziua orașului
Negru Vodă
Negru Vodă

10*
Ziua comunei
Agigea
Agigea

29*
Festivalul de muzică
ușoară "Glasul speranțelor"
și Festivalul de umor
"Scena lui Tănase"
Techirghiol

Iulie

dată
variabilă
Festivalul Național
de Film Românesc
Constanța/Mamaia

dată
variabilă
Festivalul Stufstock
Vama Veche

dată
variabilă
Liberty Parade
Saturn/Venus

dată
variabilă
Noaptea devoratorilor
de publicitate
Eforie

3-8
Festivalul Internațional
de Folclor pentru Tineret
„Dobroge, mândră grădină”
Mamaia, Mangalia,
Costinești, Eforie

20*
Ziua comunei Istria
Istria

19-21
„Freedom Jazz la
Vama Veche”
Vama Veche

27-29
Zilele orașului Năvodari
- petreceri muzicale
Năvodari

August

dată
variabilă
Festivalul Național de
muzică ușoară Mamaia
Constanța

dată
variabilă
The Mission Dance
Week - end
Năvodari

dată
variabilă
Festivalul Național al
Cântecului și Dansului
Popular Românesc
Constanța

dată
variabilă
Festivalul Callatis
Portul Turistic
Mangalia

2*
Ziua comunei
Ghindărești
Ghindărești

dată
variabilă
Festivalul internațional
de muzică ușoară și folclor
"Festivalul Tinereții",
secțiunea folclor
Jupiter

dată
variabilă
Zilele Murfatlarului
Murfatlar

dată
variabilă
Tabăra de
sculptură
Eforie

10-15
Zilele orașului
Eforie
Eforie

15
Ziua Marinei
Constanța-Mangalia

15-19
Festivalul Național de
Film Românesc
Constanța

15-19
Zilele orașului
Cernavodă
Cernavodă

15-23*
Zilele comunei
23 August
23 August

16-18
Festivalul Antic
Constanța, zona
Edificiului Roman

17-19*
Zilele Siliștei
Siliștea

25-26*
Zilele orașului
Techirghiol
Techirghiol

Septembrie

dată variabilă
Bursa de Turism
Litoral - Delta Dunării

Constanța

dată variabilă
Lupte tăărăști
- Kureș

Cumpăna

2*

Ziua Municipiului
Medgidia

Medgidia

2*

Ziua recoltei

Hârșova

28-30*

Zilele recoltei

Cumpăna

28-30*

Zilele recoltei

Năvodari

28-30*

Zilele recoltei

Mangalia

29*

Ziua recoltei

Chirnogeni

30*

Zilele toamnei

Medgidia

Octombrie

dată variabilă
Festivalul Internațional
al Muzicii și Dansului

Constanța

1-14*

Sărbătoarea Recoltei
și a Vinului Dobrogean

dată variabilă

Ziua recoltei

Constanța, Pavilionul
Expozițional

Murfatlar

1-15*

Zilele toamnei

Cernavodă

1*

Ziua recoltei

Mihail Kogălniceanu

6-7*

Zilele recoltei

Castelu

20-21*

Ziua recoltei

Mangalia, Negru Vodă

7*

Ziua recoltei

Valul lui Traian, Techirghiol

Noiembrie

dată variabilă
Festivalul Județean de
Muzică Ușoară "Delfinul
de Mare"

Cumpăna

1

Ziua persoanelor
de vârstă a III - a

Eforie

31

Ziua Internațională
a Mării Negre

Constanța

Decembrie

1

Ziua Națională
a României

dată variabilă

Festivalul de Datini și
Obiceiuri de Iarnă "După
datina străbună"

Cumpăna

* dată aproximativă

DEZVOLTAREA DURABILĂ ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

Turismul, mai mult ca oricare alt domeniu de activitate, este dependent de mediul înconjurător, acesta reprezentând ”materia sa primă”, obiectul și domeniul său de desfășurare, fiind un consistent suport cadru și purtător al resurselor sale.

Turismul se desfășoară în mediu și prin mediu, calitatea acestuia putând favoriza sau nega activitățile turistice.

Nici un fel de activitate turistică nu poate fi abordată într-un proces de dezvoltare decât în relație directă cu mediul înconjurător.

Relieful, pădurile, râurile, lacurile, marea, monumentele naturii sau de artă și arhitectură, aerul sau apele minerale, componente ale mediului, se constituie și ca resurse turistice ce favorizează desfășurarea turismului de odihnă și recreere, de tratament balnear, de litoral sau cultural, drumeții. Cu cât aceste resurse sunt mai variate și complexe și, mai ales, nealterate, cu proprietăți cât mai apropiate de cele primare, cu atât interesul lor turistic este mai mare, iar activitățile pe care le generează sunt mai valoroase și mai atractive, răspunzând unor foarte variate motivații turistice. Cu cât degradările produse mediului au o amploare mai mare, cu atât serviciile turistice sunt mai afectate. Din punct de vedere economic, neajunsurile semnalate, ca urmare a existenței de resurse turistice degradate se reflectă, în primul rând în imposibilitatea valorificării lor turistice ca surse de venituri, constituind, astfel o pierdere definitivă pentru economie. Produsele turistice care includ resursele degradate își micșorează din valoare, consecințele fiind directe, materializate în diminuarea cererii turistice și implicit, utilizarea mai redusă a bazei materiale turistice și scăderea încasărilor provenite din comercializarea lor.

Ca factor de importanță vitală pentru societatea noastră, se impune cu necesitate, ca fiecare om să devină un participant conștient, practic și energic în munca de prevenire a degradării mediului înconjurător, de ameliorare a calității vieții lui.

Unitatea Administrativ Teritorială Județul Constanța

B-dul Tomis, nr. 51, Constanța
Telefon: 0241 488 404
E-mail: consjud@cjc.ro
www.cjc.ro

Copyright© Unitatea Administrativ Teritorială Județul Constanța

ITINERARII ȘI EVENIMENTE INEDITE ÎN DOBROGEA
Unitatea Administrativ Teritorială Județul Constanța
Iulie 2020

Material Gratuit

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României.